

A man with glasses is shown in profile, looking at a laptop screen. The scene is dimly lit, with the primary light source being the laptop's display. The man's hands are on the keyboard. The laptop is a Samsung model. The screen displays a web application with various elements like buttons and text. The overall mood is focused and professional.

BİLGİSAYAR MÜHENDİSİ NE İŞ YAPAR?

Bilal Akçay

<http://www.bilalakcay.com>

Bilgisayar Mühendisi kavramı artık genel bir alanı niteler oldu. Kimse okulu bitirdikten sonra Bilgisayar Mühendisi ünvanıyla çalışmıyor. Üstelik teknolojinin gelişmesiyle o kadar farklı uzmanlık alanları ortaya çıktı ki, neredeyse hiçbirinin adında bilgisayar geçmiyor.

Peki, üniversitede Bilgisayar Mühendisliği okuyan bir öğrenci hayata atıldığında hangi pozisyonlarda çalışır?

Bu sorunun belki yüzlerce cevabı var. Ama en çok bilinenlerini farklı kategorilere göre cevaplandıralım. Daha fazla bilgi isteyenler, özellikle kariyer sitelerindeki pozisyonları incelerlerse birbirine benzeyen bir çok isimle karşılaşacaklardır. Yine, gelişen teknolojilere göre neredeyse her ay yeni bir pozisyon oluşuyor. Hatta ürün bazlı pozisyon isimleri bile var. Mesela iPhone mühendisi arayan bir iş ilanı ile karşılaşabilirsiniz.

Aslında her pozisyonla ilgili olarak sayfalarca bilgi verilebilir. Ama maksat olabilecekleri göstermek... O yüzden, pozisyonları kısaca anlatan bilgilerle yetineceğim. Bu bilgiler bazen kendi cümlelerim olacak, bazen işin uzmanlarının sitelerinden alıntılar...

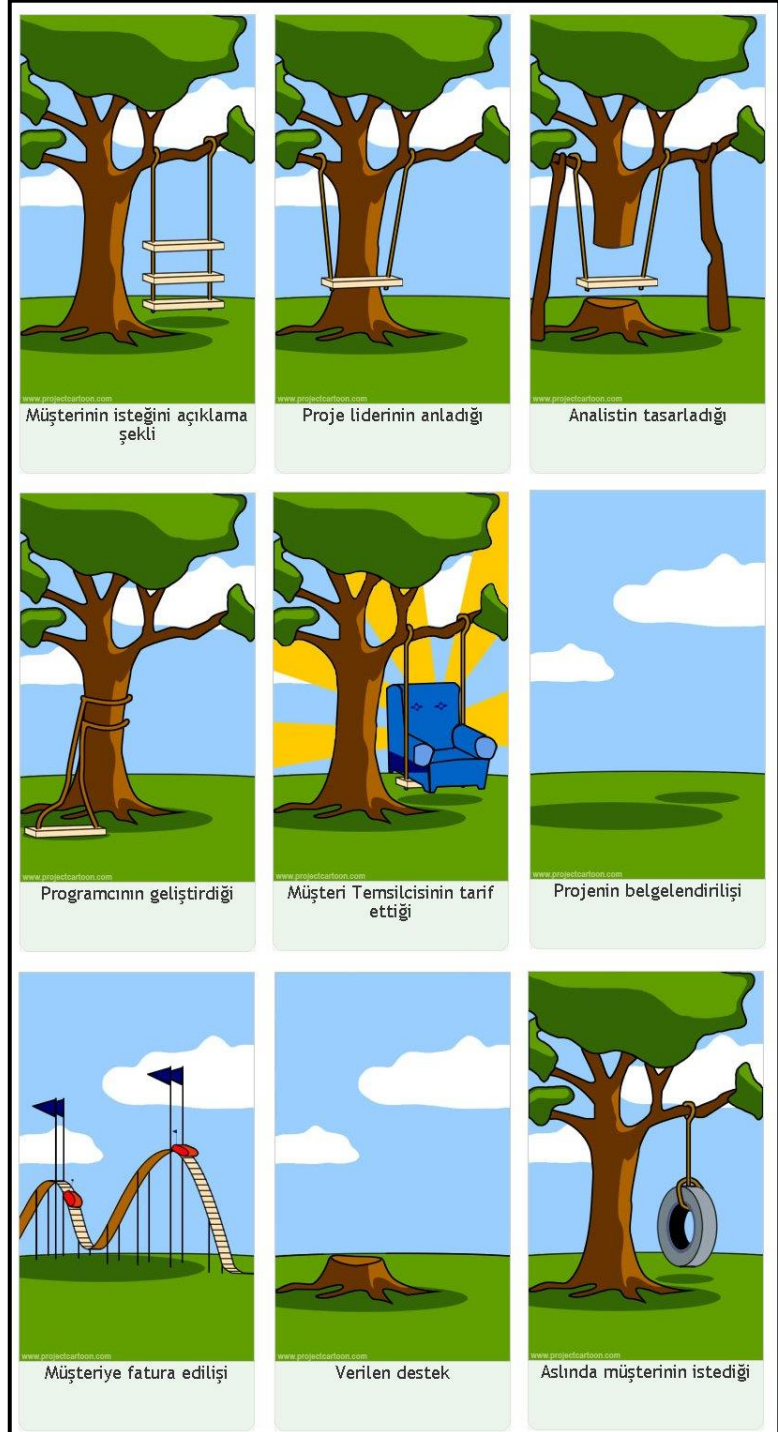
Yazımız şu bölümlerden oluşuyor:

1. [Yazılım](#)
2. [Veritabanı](#)
3. [Bilişim Güvenliği](#)
4. [Ağ](#)
5. [Donanım/Elektronik](#)
6. [Teknik Destek](#)
7. [Web](#)
8. [Multimedya](#)
9. [Diğer](#)

Bu yazı bir başlangıç olsun. Belki ileride daha detaylı bir dokümana dönüşür. Belki bir şekilde yazıyı okuyan bilişim profesyonelleri kendi alanları ile ilgili katkılar yaparlar. Daha doğru, daha geniş bir kaynak oluşur.

Önemli olan daha öğrencilik yıllarında uzmanlaşmaya yönelmek. Faydalı olur diye ümit ediyorum.

YAZILIM

Bilgisayar mühendislerinin en bilinen çalışma alanlarından birisi yazılım sektörüdür.

Yazılım geliştirme işi genelde adına “Yazılım yaşam döngüsü” denilen bir süreç içerisinde yürür. Bilgisayar mühendisleri planlama, analiz, tasarım, kodlama, test/kalite yönetimi ve kurulum gibi aşamalardan oluşan bu sürecin her tarafında yer alabilirler.

Bazen aşağıdaki pozisyonlar için ayrı insanlar çalışabildiği gibi, bazen de bir kişi pozisyonlardan birkaçının işini yapar.

Planlama / Analiz

İş Analisti

Müşterilerin ihtiyacını anlamaya yönelik çalışmalar yapan pozisyondur. [Surada](#) anlatıldığına göre;

İş analisti, proje yaşam döngüsünün daha çok proje imza öncesi ve proje başlangıç aşamasında rol alır. Bu kişiler, yazılıma özel gereksinimlerden daha çok yapılacak işe özel ihtiyaçları belirler.

Burada “ihtiyaç” dememin de özel nedeni var. Bunlar müşterinin “ihtiyaç” duyduğu ama hala gereksinime dönüşmemiş haldedir. Şöyle örnek vereyim: Bir kişinin arabaya ihtiyacı olur. İş analisti sadece bu kişinin araba ihtiyacını ortaya koyar. “Adam araba istiyor” der geçer. Sonra gereksinim analisti, bu kişinin hangi marka, ne özelliklerde, ne tip arabaya ihtiyacı olduğunu belirleyerek arabanın “gereksinimlerini” ortaya koyar.

Sistem Analisti

Yazılım dünyasında sistem analistleri, kullanıcılardan ya da iş analistlerinden gelen bilgileri kullanarak geliştirilecek yazılım veya çözümün yapısını belirler. Gerekli işlem adımlarını ve aşamalarını hazırlar. Yani sadece ihtiyacı değil, ihtiyaca göre çözümü üretir.

Sistem analisti genel olarak ise tüm bir bilgi işlem sistemini tasarlayıp ihtiyaca göre çözümler öneren kişidir.

Tasarım

Yazılım Tasarım Uzmanı

Yazılım tasarımı, altyapı bileşenleri dahil tüm yazılım yapısını planlamak demektir. Büyük yazılım şirketlerinde sadece yazılım tasarımı ile görevli mühendisler bulunur. Bu mühendisler kod yazacak kişilere ihtiyaçları olan yapıyı hazırlar. Yazılım geliştirme işini hızlandıran “tasarım şablonlarını” tavsiye eder. Gerekirse yazılımın bir prototipini hazırlar.

Yazılım Modelleme Uzmanı

UML denilen modelleme ve diyagram çizme dilini kullanarak yazılımın işleyişini tanımlar. Hatta programı şekiller (diyagramlar) kullanarak baştan sona yazarlar. Modellemesi doğru yapılmış bir yazılımın hem geliştirilmesi, hem bakımı hem de dokümantasyonu daha kolay olur. Bugün Rational Rose gibi yazılımlar kullanılarak UML diyagramları ile kod parçacıkları kolaylıkla ilişkilendirilebiliyor.

Geliştirme

Programcı / Geliştirici / Yazılım Uzmanı

Programlama dillerini ve teknolojilerini kullanarak ürün geliştiren kişidir. İşin ve firmanın büyüklüğüne göre bazen tüm yazılımı geliştirir, bazen sadece kendisine verilmiş bölümü hazırlar. Programın bütününe hakim olmadığı durumlarda, sistem analistinden ya da proje yöneticisinden destek alır.

Yazılım Mühendisi

Yazılım Mühendisliği aslında genel bir kavram. Bir yazılım mühendisi yazılımla ilgili tüm aşamalarda bulunabilecek özelliklere sahip kişidir. Hem analiz, tasarım hem de kodlama aşamalarının teorisini bilir, uygulamalarını yapabilir. Yöneticilik pozisyonlarına gelebilir, altında programcı ve analistler çalıştırabilir. Sektörde en çok kullanılan ünvanlardan biridir.

Yazılım Mimarı / Yazılım Danışmanı

Yazılım mimarlarının sorumluluk alanları çok geniş ve zordur. [Surada](#) yazdığı şekliyle;

Projede kullanılacak teknolojileri seçerler, proje metodolojisi ve süreçlerinde tavsiyelerde bulunurlar, uygulamanın genel tasarım ve yapısını oluşturur ve korurlar, projenin doğru tanımlanmasını sağlarlar, tasarımın dökümanite edilmesi ve kodlama standartlarının belirlenmesi ile uğraşırlar. Proje yöneticisine teknik görev tahminlerinde, proje maliyetleri ve yararları konusunda yardım ederler. Zor teknik görevlerde programcılara yol gösterirler. Teknik personel seçimi ve işe alımında yönetime yardımcı olurlar.

Her alanda olduğu gibi yazılım alanında da yöneticilik pozisyonları var. Genelde geliştirme ekiplerinde belli bir süre çalıştıktan sonra yönetim kademelerine geçiş yapılır ya da yeteneğe ve politikalara bağlı olarak değişir.

Ekibin Lideri / Proje Yöneticisi

Proje Lideri/Yöneticisi yazılım ekibini bir arada tutan ve zaman çizelgelerine uyulması için gerekli motivasyonu sağlayan yöneticidir. Ayrıca yönetim ile proje ekibi arasındaki bilgi alışverişini de sağlar. Bütçe konularında düzenlemeler ve maliyet analizleri konusunda yönetim kuruluna bilgi ve tavsiye verir. Yazılacak modüllerin ve arayüzlerin zorluk derecelerine göre zamanlarını tayin eder ve proje planı içinde yayınlar. Diğer proje ekipleri ile bilgi alışverişini sağlar ve kontrol altında tutar. Projedeki her türlü riski takip eder ve kaynaklarını ona göre tahsis eder. Riskleri belgeleyerek çözümler için onaya sunar. Onay sonucu çıkan kararları işleyerek sonuçları tekrar yönetim kuruluna bildirir.

[Kaynak](#)

Program Müdürü

Türkiye'de çok fazla kullanılmayan bu terim karşılığını en fazla Microsoft'ta bulur. Program Müdürleri teknik konulardan daha çok yönetim işleri ile sorumludur. Proje yöneticilerini koordine edip raporlar alarak projelerin sağlıklı yürümesini sağlarlar ve üst yönetimi bilgilendirirler.

Test / Kalite Güvence

Yazılımda kalite güvence, kısaca yazılım projesinin standartlara uygunluğunu ve ihtiyaçları karşıladığını denetleyen çalışmalar demektir. Bilgisayar mühendisleri bu alanda da çeşitli görevler alır.

Yazılım Kalite Uzmanı

İhtiyaçların ve geliştirilen çözümün doğru belirlenip belirlenmediğini, yazılımın belirli standartlarda olup olmadığını denetleyen kişidir.

Yazılım tasarımı ve/veya yazılım testi konularında bilgi sahibidir. Genel kalite yönetim sistemi standartlarını, uluslararası yazılım mühendisliği standartlarını ya da süreç uygunluk modellerini (CMMI, SPICE, v.b.) bilir. Geliştirilen yazılımın bunlara uygun olarak yürümesini sağlar.

Test Uzmanı / Test Mühendisi

Test uzmanı/mühendisi yazılımın test edilmesinde fiilen çalışan kişidir. Yazılım hatalarını tespit etmek, hataların sebepleri ve sonuçları ile ilgili süreci yönetmek, test kapsamının oluşturulması, test senaryolarının hazırlanması gibi işleri yürütür.

Birim testi, sistem testi, entegrasyon testi, kullanıcı kabul testleri gibi kavramları bilir ve uygular. Sonuçlara göre dokümantasyon hazırlar.

Test mühendisliği hakkında [surada](#) güzel yazılar var.

Test Yöneticisi

Test yöneticisi test ekiplerini koordine eden, gerekli kalite standartlarının sağlanması için çalışan, yazılım geliştirme ve diğer ekiplerle koordinasyonu sağlayan pozisyondadır.

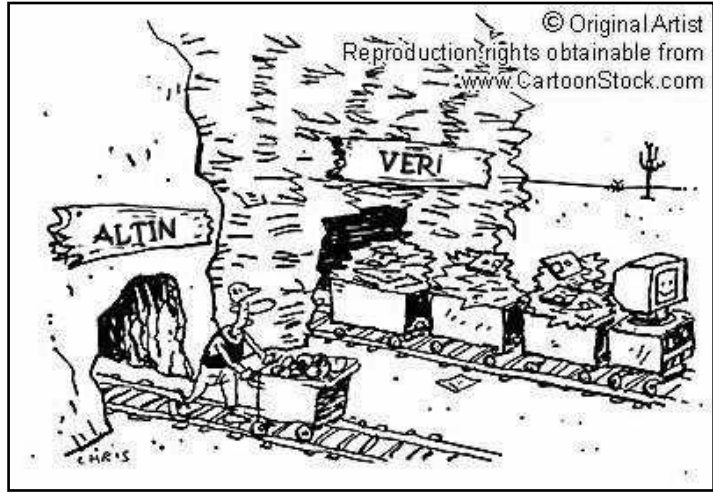
Yazılımın testi geçip geçemediği, kabul edilmeye hazır olup olmadığı kararlarını verir. Test sürecini kolaylaştıracak, otomatize edecek çözümleri uygular.

Konfigürasyon Yöneticisi

Yazılım geliştirme süreci boyunca üretilen bütün dokümanların, kodların, web uygulaması ise web sayfalarının, test scriptlerinin versiyonlarının kontrol edilmesi gerekir. Yazılım sürümleri içerisinde hangi hataların düzeltildiğinin hangi değişikliklerin yapıldığının izlenmesi gerekir. Ürün haline gelmiş projelerin satışa hazırlanan versiyonlarının belirlenmesi ve yönetilmesi gerekir.

İşte konfigürasyon yöneticisinin işi bunları takip etmektir.

VERİ VE VERİTABANI YÖNETİMİ

İş hayatında bilgisayarlaşmanın artmasıyla çok miktarda veri depolanmaya başladı. Artık bilgileri kaydetmekten çok bu verilerin analiz edilmesi ve işlenmesi önem kazanmaya başladı. İş zekası, OLAP, veri madenciliği gibi terimler fazlasıyla hayatımıza girdi.

Bilgisayar mühendisleri verilerin ve içinde tutuldukları veritabanlarının yönetimi ile ilgili bir çok pozisyonda yer alıyorlar.

İşte bu pozisyonlardan bazıları:

Veri Yöneticisi

Veri yönetimi ile “veritabanı yönetimini” birbirinden ayırt edilmesi gerekir. Veri yöneticileri, verinin anlam ve kullanımı üzerinde odaklanan kişilerdir. Buna karşılık, veritabanı yöneticileri, veritabanı uygulamalarının güvenilirliği, bütünlüğü ve performansı ile ilgili teknik tabanlı kişilerdir.

Veri yöneticisi veriyi kullanıcılar tarafından kullanılmaya hazır hale getirir. Bunun için daha çok analiz etme, veri toplama ve dizayn aşamalarında yer alır.

Veri Analisti

Veri ambarı, bir kuruluşun tarihsel verilerinin diğer bir deyişle kurumsal hafızanın muhafaza edildiği yerdir. Yönetimin karar destek sistemi için gerekli ham verileri tutar. Veri analisti, veri ambarı üzerinde çok miktarda veri üzerinde çok karmaşık sorgulama ve analizleri gerçekleştirerek sonuçlar üretir. Bu esnada kullandığı araçların genel adı Veri Madenciliği ya da OLAP araçlarıdır.

Veri Mimarı

Veri mimarı bir kuruluşun verileri doğru kullanarak stratejik hedeflerine ulaşmasını sağlar. Veri yapısının en önemli bileşenlerinden biri metadadır. Metadata “veri hakkında veri” anlamındadır. Mesela şirket/kuruluş bir ERP sistemi kuracaksa, metadata ERP sisteminde hangi verilerin takip edileceğini belirleyen yapı demektir. Veri mimarı metadata bilgilerinin doğru tanımlanmasından, şirketin ihtiyacı ve hedeflerine uygun olmasından ve doğru teknolojik araçların seçiminden sorumludur.

Veri Modelleme uzmanı

Veri Modelleme, verilerin şekil ve metin olarak ifade edilmesidir. Örneğin bir şirket işe alacağı elemanlar için seçme ve yerleştirme sistemi kuracak olsun. İşlemin süreçleri, başvuran kişi ve İK personeli arasındaki bilgi akışı gibi sistem bileşenleri belli şekillerle ve destekleyen anlatımlarla bir model olarak tanımlanır. Dolayısıyla sistemi ifade etmek kolaylaşır. Veri modelleme uzmanı bir taraftan modelleri kurarken, bir taraftan da gereken veritabanı tablo tasarımlarını yapar.

Veri Madencisi

Aslında veri analistliğine benzeyen bu pozisyon, anlamsız görünen verilerden belli metodolojiler kullanarak anlamlı sonuçlar ve istatistikler çıkarır. Bir kurumun geçmiş yıllara ait satış verilerini OLAP araçları ve sorgularla inceleyip hangi aylarda satışların yükseldiği, bir kampanya yapıldığında satışlara nasıl etki yaptığı vb. raporları hazırlar. Son yılların en gözde mesleklerindedir. Büyük veritabanı firmaları veri madenciliği alanına milyar dolarlar yatırmaktadır. Dolayısıyla önümüzdeki yıllarda da popülaritesinin devam etmesi bekleniyor.

Veritabanı Yöneticisi

[Surada](#) yazan bilgilere göre;

Veritabanı basit olarak bilgi depolayan, bu bilgiyi verimli ve hızlı bir şekilde yönetip değiştirebilen bir yazılımdır. Veritabanı, bilgi sisteminin kalbidir ve etkili kullanmakla değer kazanır. Bir veritabanı bir kütüphanenin mükemmel bir indeks sistemi olduğu gibi , aynı zamanda kütüphanenin kendisi de olabilir.

Veritabanı yöneticisinin görevleri kısaca şu başlıklar altında toplanabilir : Veritabanı yazılımının Kurulması ve versiyon takibi, veritabanı oluşturulması, Kullanıcı yönetimi, yedekleme, performans ayarları vb.

En bilinen ve çok kullanılan veritabanı yazılımı Oracle. Oracle veritabanı yöneticileri bugün çok iyi ekonomik şartlarda çalışıyor. Kendini geliştirmek isteyenler için eğitim imkanı ve kaynak şansı fazlasıyla var.

Veritabanı Mimarı

Veritabanı Mimarı ve diğer veritabanı yönetimi pozisyonları ile ilgili [su adreste](#) güzel açıklamalar yapılmış.

Veritabanı mimarları yeni bir veritabanının tasarlanması ve oluşturulması görevlerini yerine getirir. Veritabanı mimarı, sadece yeni tasarım ve geliştirme işine bakar. Bakım, idare, ve kurulan veritabanları ve uygulamaların ayarlarına karışmaz. Mantıksal veritabanı modelini oluşturur. Fiziksel veri modeline dönüşümü sağlar. İndeksleri oluşturur. Yedek ve geri kurtarma stratejilerini belirler.

Veritabanı Güvenlik Uzmanı

Veritabanı güvenlik uzmanı sistem güvenliği ve veri güvenliği denilen iki işi yapar.

Sistem güvenliği işinde, veritabanına bağlanan kullanıcıların yetkisi var mı, gerekli denetimler yapılıyor mu, sağlıklı çalışma için gerekli fiziksel ve tasarım kaynakları yeterli mi gibi işleri yönetir. Ayrıca ağ üzerinde verinin şifrelenmesi, sisteme yapılan saldırılar, şifre politikaları gibi konularda çalışır.

Veri güvenliğinde ise, kullanıcıların veritabanı şemasında nerelere erişim yetkileri var, kullanıcılar bir tablo üzerinde hangi işleri yapmaya yetkilidir gibi kontrolleri yapar. Veri bozulmalarına sebep olabilecek işlemleri takip eder. Tasarım hatalarını uzmanlarına iletir.

Ayrıca veri yöneticisi, performans analisti, veritabanı optimizasyon uzmanı gibi pozisyonlar da var. Kullanım alanları geniş olduğundan veritabanı ile ilgili çok farklı pozisyonlarda çalışma imkanı bulunuyor.

BİLİŞİM GÜVENLİĞİ

Başdöndürücü hızla gelişen yeni teknolojiler, beraberinde güvenlik tehlikelerinin de hızla ortaya çıkması sonucunu getiriyor. Gün geçmiyor ki bir yazılımda güvenlik açığı çıkmamasın, bir web sitesi saldırıya uğramasın ya da yeni bir virüs türü yayılmaya başlamasın. Şirketler gittikçe çoğalan sayısal verilerini korumanın derdine düştükçe bilişim güvenliği de başlıbaşına bir sektör haline dönüştü. Güvenlik uzmanları bugün iş ilanlarında en çok aranan kişiler. Üstelik önümüzdeki yıllarda da popülaritesi artmaya devam edecek.

Yine diğer alanlarda olduğu gibi, alttaki pozisyonların birbirlerinden kesin bir ayrımı yok. Biri diğeri yerine kullanılabilir. Ama uzmanlaşma durumuna göre daha detay pozisyonlar bile oluşuyor. Mesela tüm hayatınızı sadece Cisco firewall uzmanı olarak ya da anti-spam uzmanı olarak geçirebilirsiniz.

Bilişim Güvenliği Uzmanı / Yöneticisi

Şirketlerin güvenlik altyapısını tasarlayan, kuran, yöneten ve geliştiren kişilerdir. Ağ güvenlik donanım ve yazılımları, bunların yenileme ve bakımları, tüm bilgisayar sisteminin zayıf noktalarının tespiti ve korunması, web sitelerinin güvenliği gibi konular bilişim güvenliği uzmanının işidir. Hem donanım hem de yazılım ve web teknolojilerinde kendilerini geliştirmeleri ve yenilikleri takip etmeleri gerekir.

Ağ ve İnternet Güvenlik Uzmanı

Bilişim güvenliği alanının bir alt dalı olarak özellikle ağ ve İnternet tehlikeleri konusunda uzmanlaşırlar. Akademik olarak ya da Güvenlik eğitimi veren şirketlerin eğitim programlarına katılarak ilgili teknolojileri öğrenirler. Hacker saldırıları, virüs ve truva atı benzeri zararlı yazılımlar, spam gibi sorunlar sayesinde uygulama tecrübesi edinirler.

[Şu dokümanda](#), Ağ Güvenlik Uzmanı kimdir ve ne yapar? sorusunun cevabını verirken yaptığı işler sıralanmış : Var olan tehditleri sürekli olarak takip etmek ve analiz etmek, bu tehditlere karşı alınabilecek önlemleri incelemek, mümkünse bir test ortamı içerisinde bunları denemek, gerekli önlemleri devreye almak, önlemlerin düzgün çalıştığını sürekli olarak kontrol etmek (log ve trafik analizi - saldırı programlarıyla sistemi test etmek)

Güvenlik Danışmanı

Bu pozisyonu da ağ güvenlik danışmanı, web güvenlik danışmanı, yazılım güvenlik danışmanı gibi alt dallara ayırmak mümkün. Uzman oldukları alanlara göre şirketlerin güvenlik konusundaki bilgi ihtiyacını karşılar ve gerekli çözümleri önerir ya da üretirler. Mesela [bir şirketin](#) güvenlik danışmanlığı hizmetlerinde şu başlıklar verilmiş: “Risk Analizi ve Yönetimi, Kurumsal Güvenlik Stratejisinin ve Risk Profilinin Oluşturulması, Güvenlik Politika Prosedür ve Standartlarının Belirlenmesi, Mevcut Yapının Gözden Geçirilmesi ve Güvenlik Tasarımı, Güvenlik Çözümleri ile İlgili Bilgi ve Tecrübe Transferi”

Kurumsal Hacker / Ethical Hacker

Hacker kavramı her ne kadar kötü bilinse de ayrıca bir meslek. Daha çok “Beyaz Şapkalı Hacker” olarak bilinen kurumsal hacker’lar özellikle bir sisteme sızmak ve sistemin güvenliğini test etmek için para alırlar. Değişik yöntemler deneyerek açıkları tespit etmeye çalışır ve sonuçlarını rapor olarak verirler. Böylece sistemin bir saldırı durumunda hazırlıklı olmasını sağlarlar. Bu konuda detaylı bilgi almak isteyenler [bu İngilizce yazıyı](#) okuyabilirler.

Ayrıca tam şu sıralarda Ferruh Mavituna’nın sitesinde konuyla ilgili [detaylı bir yazı](#) yayınlandı.

Risk / İş Sürekliliği Yöneticisi

İş sürekliliği ya da risk yönetimi yeni ama çok önemli bir kavram. Tüm altyapısını bilgi teknolojileri üzerine kuran şirketler sistemin kullanılamaz hale gelmesinden büyük zarar görürler. Bunun sebebi bir doğal felaket de olabilir, terör saldırısı da, İş sürekliliği uzmanları bu tür durumlarda sistemin çalışmaya devam etmesini ya da kısa sürede tekrar ayağa kalkmasını sağlarlar. Planlamalar yapıp, sistemin işleyiş süreçlerini tasarlar ve felaket senaryolarını test ederler. Risk yönetimini anlatan [şöyle güzel bir doküman](#) da var.

Bilişim güvenliği alanında Türkçe kaynaklar:

[Huzeyfe Önal Blog](#)

[Ferruh Mavituna Blog](#)

[Doctus](#)

[Olympos Security](#)

AĞ YÖNETİMİ

Günümüzde en ufak şirketlerde bile çalışmayı kolaylaştırmak için bilgisayar ağları kuruyor. Hele iş yapış şekli bilgisayar sistemlerine bağlı olan şirketlerde, iyi kurulmuş ve doğru yönetilen bir ağ olmazsa olmazlardan birisi.

Ayrıca Internet gibi ağların ağı konumunda ve hayatımızın vazgeçilmezi olan bir kavram var. En ufak bağlantı kesikliğine bile tahammül edemiyoruz. Şubat ayında okyanus altındaki [uluslararası fiberoptik bağlantı kablolarından](#) birisi muhtemelen bir sabotaj sonrasında devre dışı kaldığında Ortadoğu ve Asya'daki birçok ülke Internet'e bağlanamamıştı.

Ticari kurumlarda ise bu gibi sorunlar kriz anlamına geliyor. Mesela çalıştığınız şirket bir hosting firması ise, sisteminizde yaşanacak ağ sorunlarının kaç kişiyi etkilediğini tahmin bile edemezsiniz. En popüler hosting firmalarından Dreamhost'un sisteminde çıkan sorunları yayınladığı [destek sitesindeki](#) bildirimleri takip ettiğinizde ağ uzmanlarının işinin ne kadar önemli olduğunu görüyorsunuz. Yine meşhur Türkçe blog sitesi [blog-cu.com](#) geçtiğimiz günlerde ağ sorunları sebebiyle bir hafta kadar [erişilememiştir](#).

Örnekleri çoğaltmak mümkün. Bilgisayar mühendisleri ağ kurulumu ve yönetiminin tüm aşamalarında görev alarak işlerin düzenli yürümesini sağlarlar. Sağlam ve performanslı bir ağ yapısı iyi bir mühendislik bilgisi ve becerisi gerektiriyor. Planlama, kurulum, yönetim, sorun çıktığında doğru izleme metotlarını kullanarak sorunu çözme gibi işlerde kendisini iyi yetiştirmiş bir mühendis her zaman iyi kazanacaktır.

Aslında sadece router kelimesi ile ilgili olarak bile [onlarca farklı pozisyon](#) var. Ama ağ ile ilgili en bilinen pozisyonları kısa birkaç cümle ile açıklayalım:

Ağ Analisti

Bir bilgi işlem ağının kurulmasında en kritik yükü üstlenenler ağ analistleridir. İhtiyaçları iyi anlayıp ağ altyapısının tasarımını yapar, kullanılacak donanım ve ağ trafiğini en iyi performansla sağlayacak ekipmanı belirler, kurulumun her aşamasında rol alır. Çıkan sorunları ve performans problemlerini inceleyip çözümler üretir. Ağ ile ilgili teorik ve pratik bilgilere, WAN, LAN, VPN gibi yapılara, ağ protokollerine hakimdir.

Ağ Yöneticisi / Sistem Yöneticisi

[Surada](#) yazan bilgilerden alıntı yaparsak; "Şirket gereksinimlerine göre network tasarımı ve yönetimi ve işletim sistemlerinin (Windows Server, UNIX, LINUX, SUN gibi) tasarımı, kurulumu ve yönetimi konularından sorumludur. Ayrıca yedekleme gibi günlük işlemlerin yönetimi, kullanıcı gereksinimlerini karşılanması ve işlemleri içerir.

MCSE (Microsoft Certified Systems Engineer), Sun Solaris Certified Engineer, CISCO ve Linux sertifikasyonları bu görev içindir.”

Ağ Mühendisi

Daha çok fiziksel ağ işleriyle uğraşır. Kablo sistemleri, yerel ve geniş ağ bağlantıları, router vb. ekipmanların kurulumu ve ayarları, yönetim yazılımları, trafik izleme konularında çalışır.

Ağ Destek Uzmanı

Ağ ile ilgili kurulum ve kullanım sorunlarına destek verir. Kablolama, ağ ekipmanları, ağ kurulumu ve bakımı gibi görevlerde çalışır. Müşteriler ya da kullanıcılarla yakın temas halinde çalışarak ağ sorunlarını çözer.

Ağ İşletim Sistemi Uzmanı

Aslında bu pozisyonu daha çok “Windows Server Uzmanı”, “Unix Yöneticisi” gibi isimlerle duyarız. Ağ yönetiminin donanım ve yazılım olarak ayrı ayrı paylaşıldığı şirketlerde işletim sisteminin yönetiminden bu pozisyon sorumludur. İşletim sisteminin kurulumu, bakımı, kullanıcı yönetimi, yedekleme yönetimi, erişim denetimleri gibi yazılım görevleri ile uğraşır.

DONANIM VE ELEKTRONİK

Bilgisayar mühendisliğinin en çok bilinen bir alanı yazılımsa diğeri de donanımdır. Özellikle temel elektronik bilgisine sahip olan ya da elektronik araçlara meraklı öğrenciler öğrenim hayatı sırasında donanım alanına yönelirler.

Türkiye donanım konusunda çok üretici olmayan bir ülke. Daha çok satış ve montaj ağırlıklı çalışan bilgisayar piyasası son yıllarda büyük firmaların üretim tesisleri kurmasıyla yeni yeni kendi markalarını ortaya çıkarmaya başladı.

Bugün dünya çapındaki bir kaç markamızın arkasında yetenekli bilgisayar mühendislerinin çabası var. Özellikle elektronik dünyasına meraklı olanların bu alanda kendilerini yetiştirmeleri Türkiye'nin de faydasına olacaktır.

Ayrıca son yıllarda yazılım ve donanım bütünleşmesine dayanan teknolojiler (VOIP, Embedded Sistemler, Robotik) büyük ivme kazandı. Bu alanların alt kollarında uzmanlaşmak ve hayatını devam ettirmek mümkün...

Gelelim pozisyonlara...

Donanım Teknisyeni/Mühendisi

Bilgisayar donanım mühendisi elektronik mühendisi gibidir ama bilgisayarlarla uğraşır. Çip teknolojileri, devre ve kart tasarımları, donanım parçalarının tüm üretim aşamaları, bilgisayar montajı, modem, yazıcı, monitör vb. teknolojiler bu pozisyonun ilgi alanıdır. Sadece Ar-ge ile uğraşabildikleri gibi üretim, montaj, tamir, bakım gibi süreçlerde de çalışabilirler.

Donanım teknisyenliği sadece "teknik servisçilik", "makine toplama" işi değildir. Ülkemizde bilgisayar parçalarının çip seviyesinde tamirine hatta üretimine kadar uzmanlaşmış firmalar var. Bu noktada öğrencilerin ufkunu geniş tutup uzmanlaşabileceği noktalara yönelmesi gerekir.

Kontrol Mühendisi

İTÜ Kontrol Mühendisliği bölümü [tanıtım dokümanına](#) göre:

Kontrol Mühendisi; elektrik, elektronik, mekanik ve bilgisayar tabanlı tüm endüstriyel üretim sistemlerinin amaçlanan ve planlanan biçimde çalışmasını sağlar. Otomatik kontrol teorisi ve uygulamaları, endüstriyel otomasyon, ölçme, robotik, bilgisayar tabanlı endüstriyel bilişim sistemlerinin tasarımı ve uygulamaları konularında çalışır.

Bu mühendisler, çeşitli fabrikalarda ve endüstriyel işletmelerde bakım, onarım işlerinde ya da hizmet sektörünün otomasyon işlerinde de çalışabilirler.

Robotik Uzmanı/Mühendisi

Robot tasarlar, üretim ve geliştirmelerini yapar, çalışmaları için gerekli yazılım uygulamalarını geliştirir. Bugün araştırma araçlı robotlar olduğu gibi özellikle endüstriyel alanda robot kullanımı yaygın olduğundan farklı görevleri yerine getirecek robotların geliştirilmesi, programlanması robotik uzmanlarının işidir.

Embedded (Gömülü) Sistemler Uzmanı

Gömülü sistemler genelde özel bir amaç için tasarlanmış küçük bilgisayarlardır. Bir MP3 aların, robotun, trafik ışıklarının, fabrika makinelerinin ya da benzer bir cihazın içine yerleşik olabilir.

Genelde gerçek zamanlı, normalden küçük ve yüksek performans vermesi gereken bilgisayar yapıları olduğu için bu sistemler ile uğraşan uzmanlar özel çözümler geliştirirler. Anlık bilgiye ulaşabilen çipler, hafızada az yer kaplayan uygulamalar, donanım diline yakın işletim sistemleri gibi...

Assembly, C++ gibi programlama dillerini ve özel Linux işletim sistemlerini öğrenir ve kullanırlar.

Telekom Mühendisi

İletişim alanındaki teknolojileri tasarlayan ve uygulayan kişidir. Mesela cep telefonu santralleri, kablosuz ağ sistemleri, İnternet altyapı sistemleri telekom mühendisinin çalışabileceği alanlardır.

Şebekelerin planlamasını yapar, kullanılan cihaz ve ekipmanların temini, kurulması ve bakımı ile uğraşır. Telefon altyapıları, mesajlaşma sistemleri, PBX vb. santraller, ağrı merkezi altyapıları, ADSL ağları, baz istasyonları telekom mühendislerinin üzerinde çalıştıkları konulardır.

VOIP Mühendisi

İnternet üzerinden ses iletimi anlamına gelen VOIP teknolojisi önümüzdeki yılların en popüler iletişim teknolojilerinden birisi olacak. Telefon kablosu üzerinden ya da kablosuz olarak sesin hatta görüntünün iletilebiliyor olması hem maliyetleri azaltıyor hem de yeni ufuklar açıyor. Bugün bir çok şirketin ağrı merkezleri VOIP teknolojisini kullanıyor. [Videofon](#) gibi bir yenilik VOIP sayesinde mümkün oluyor.

VOIP mühendisleri sesin güvenli ve performanslı iletimi, bu amaçlı santrallerin üretimi ve geliştirilmesi, gerekli ağ altyapısının oluşturulması, ses iletim protokolleri ve yazılımlarının geliştirilmesi gibi işler yaparlar. VOIP sistemlerinin kurulumu, yönetimi ve bakımı gibi hizmetleri yürütürler.

Sistem Tasarımcısı

Donanım anlamında sistem tasarımcısı, küçük bir cihazın tasarımından komple bilgi işlem sistemlerinin tasarımına kadar geniş bir yelpazede iş yapan kişidir.

Mesela devre tasarım yazılımları kullanarak elektronik devreler tasarlar. SCADA denen endüstriyel tasarım sistemlerini kullanarak bilgisayar kontrollü otomasyon projeleri üretir. Tüketici elektroniği kapsamındaki MP3 çalar, dijital fotoğraf makinesi gibi cihazların tasarımını yapar.

TEKNİK DESTEK

Bilgisayar dünyasında bazı pozisyonlar şirket içi süreçleri yürütür. Mesela bir yazılımcı kendi odasındaki arkadaşları haricinde kimseyi görmeden bir günü geçiriyor olabilir.

Bazı görevler ise müşterilerle birlikte çalışmayı gerektirir. Teknik destek bölümlerinde çalışan mühendisler genelde yerinde ya da telefonla destek verirken müşterilerle vakit geçirir. Bu sebeple destek işi yapanların dışa dönük, ağız laf yapan, sorunlara analitik yaklaşan ve ikna kabiliyeti yüksek kişiler olmaları başarılarını ve kariyer gelişimlerini olumlu etkiler.

Teknik Destek Uzmanı

Bir ürün ya da teknoloji konusunda şirket personeline veya müşterilere destek hizmeti veren kişilerdir. Çalışma şekilleri ve kullandıkları araçlar iş yaptıkları alana göre değişebilir. Mesela donanım destek uzmanları birebir yerinde çalışma yaparken, bir web hosting destek uzmanı sadece e-mail yoluyla destek verebilir.

Teknik destek uzmanlarının genellikle yürüttüğü bir görev de kullanıcı eğitimleridir. Bir programın temel kullanımı, bir cihazın kurulumu, bir web sitesinin ayarlarının yapılması gibi konularda eğitim verebilir veya kullanım kılavuzları hazırlayabilirler.

Yardım Masası Uzmanı

Müşterilere uzaktan destek verilmesi amacıyla kurulan çağrı merkezleri ve yardım masası (help desk) bölümlerinde çalışan uzmanlar genelde sesli ya da yazılı destek verirler. Alanları ile ilgili her konuda sorunlarla karşılaştıklarından destek verdikleri konuları genelde iyi bilirler.

Kısa sürelerde sorun çözmeleri beklendiğinden zaman kullanımı ve sonuca ulaşma konusunda kendilerini geliştirmeleri gerekir.

1./2./3. Seviye Teknik Destek Mühendisi

Ülkemizde pek bilinmeyen bir teknik destek seviyelendirmesi vardır. 1. seviye genel anlamda verilen teknik destek demektir. Yardım masası, İnternet sayfası, e-mail vb. yollarla hizmet verilir. 2. seviye destek daha spesifik sorunlarda daha uzman personel ile verilen destek hizmetidir. Gerektiğinde yerinde müdahale yapılır. 3. seviye ise diğer seviyelerde çözülemeyen bir sorun için o işi en iyi bilen kişilerce verilen uzman desteğidir.

Bilgisayar mühendisleri bilgi ve tecrübelerine bağlı olarak bu üç seviyede de çalışabilir.

Uygulama Uzmanı

Uygulama uzmanları daha çok büyük ölçekli müşterilerde bir yazılımın, bir cihazın vb. o müşteriye özel kullanımını sağlamak ve sistemlerine adapte etmek üzere çalışan kişilerdir. İşleri gereği gittikleri yerlerde projeleri sonuçlanıncaya kadar vakit geçirmeleri gerekebilir.

Uzmanlık durumlarına göre bir çok projede çalıştıklarından kendilerine sağladıkları çevreyi kullanarak kariyerlerine yön verebilirler.

INTERNET-WEB

İnternet'in hayatımızın her noktasında yer almasının bir sonucu olarak web siteleri ile ilgili işler bilişim mesleklerinin önemli bir alanı haline geldi.

Diğer çoğu alandan farklı olarak bu alandaki işler genelde üniversitede değil kurslarda öğreniliyor. Üniversiteyi kazanamayan gençlerin ilk olarak koştukları yerler web tasarımcılığı vb. kurslar... Ama bilgisayar mühendisliği disiplini almış öğrenciler diğer bilişim alanlarında olduğu gibi web işlerinde de öne çıkıyor.

Bugün bir çok popüler web sitesi aslında en başında tek kişilik projeler olarak başlıyor. Tek bir kişi hem webmaster, hem tasarımcı hem de programcı olarak çalışıyor. Ancak özellikle kurumsal ya da büyük ölçekli projelerde her görevin ayrı kişilerce paylaşılması şart.

En çok karşılaşılan web pozisyonları şöyle :

İçerik Yöneticisi

Bir web sitesinin içeriğinden sorumlu kişidir. Sitedeki yazılı, sesli ya da görüntülü içeriğin planlanması, eklenmesi, kontrolü ve yönetimi ile uğraşır.

Web sitesi kavramı, statik bir tanıtım sitesinden milyonlarca ziyaretçi alan haber sitelerine, topluluk portallerinden şirket içi intranetlere kadar geniş bir alan için kullanıldığından içerik yöneticilerinin görev çeşitliliği daha iyi anlaşılabilir.

Yorum editörlüğü, video editörlüğü, web reklamları yönetimi gibi pozisyonlar bu konuda son zamanlarda kariyer sitelerinde en çok aranan işler olarak karşımıza çıkıyor.

Web Tasarımcısı

Web tasarımcıları, bir web sitesinin görünümünden, tasarımından ve kullanılabilirliğinden (usability) sorumlu kişilerdir. Web tasarımcısı olmak hem grafik, hem multimedya hem de programlama konusunda bilgi sahibi olmak demektir. Web sayfalarının standartlara uyumluluğu, yerleşiminin düzgün olması, renk uyumu, çekiciliği, hızlı ve kullanışlı olması web tasarımcısına bağlıdır.

Web tasarımcıları gerektiğinde müşterilerle birlikte çalışarak ihtiyaçlarını öğrenir ve bunları en iyi karşılayacak tasarımı üretirler. İyi bir web tasarımcısının nasıl olması gerektiğini Mehmet Doğan'ın [şu ironik yazısında](#) bulabiliriz.

Web Geliştiricisi

Özellikle web tabanlı uygulamalar geliştiren yazılım mühendisleridir. Yazılım ile ilgili tüm disiplinler web geliştiricileri için de geçerlidir.

Web geliştiricileri işlerini yapmaları için gereken temel bilgilerin yanında ilgili programlama dillerini ve script dillerini öğrenirler. Web standartlarını, HTML, CSS gibi kavramları bilmeleri gerekir. Genelde dinamik web uygulamaları geliştirdikleri için veritabanı, XML gibi konularda da bilgi sahibi olmalıdırlar.

Web uygulamaları tarayıcı programları üzerinde çalıştıkları için farklı teknik ve uygulamalar içerirler. Çalışma ortamlarından kaynaklanan kısıtlamaları vardır. Web geliştiricileri en iyi sonuçları almak için hazır uygulama çatıları ve kod kütüphaneleri kullanabilirler.

Webmaster/Web Sitesi Yöneticisi

Web siteleri için alan adı almak, hosting(yer) kiralamak, hazırlanmış projeleri yüklemek, çalışır hale getirmek, arama motorlarına kaydettirmek, yönetmek, hatalarıyla uğraşmak, kullanım istatistiklerini inceleyerek gerekli iyileştirmeleri yapmak, yedek almak, bakım ve versiyon güncellemeleri yapmak vb... Web sitesi yöneticilerinin uğraşması gereken bir çok konu vardır.

Web sitesi yöneticileri ayrıca temel anlamda güvenlik ve yetkilendirme işlerini de üstlenirler. Yine yönetilen siteye bağlı olarak mesela forum yöneticiliği gibi bir görevi de yapabilirler.

Geniş bir alanda çalışmayı gerektiren ancak keyifle yapılabilecek bir iştir. Web sitesi yöneticileri teknolojiyi en sıkı takip etmesi gereken kişilerdendir.

Profesyonel Blog Yazarı

Blog bir nevi Internet günlüğü demek. Blog yazarlığını gelir getiren bir iş olarak anlatmak ilginç görülebilir. Bundan birkaç sene öncesinde böyle bir kavram bile yoktu. Ancak artık özellikle yurtdışında ilanlarla blog yazarları aranıyor. Kendi açtığı bloglardan yılda [1 milyon dolar kazanan](#) insanlar var.

Profesyonel blog yazarları [su İngilizce yazıda](#) anlatıldığına göre; şirket bloglarını yönetir, okuyucuların ilgisini çekecek konularda araştırmalar yapar ve yazılar yazar. Blog popülaritesini yükseltmek için gereken mesleki ve sosyal bağlantıları kurar. Reklam ve pazarlama amaçlı çalışmalarda bulunur. Şirketinin bilinirliğini arttıracak ve hedef kitlesini etkileyecek mesajları blog yazılarında verir.

SEO Uzmanı

SEO da yeni bir kavram. Kısaltmanın açılışı Search Engine Optimization (Arama motoru iyileştirme) anlamına geliyor. Daha iyi anlaşılması için, aradığınız sitenin mesela Google'da ilk sonuçlarda çıkmasını sağlamak desek yanlış olmaz.

İnternet'te bilgiye ihtiyacı olan herkes arama motorlarını kullanıyor. Dolayısıyla aslında aradığınız bilgi var olduğu halde arama motorunun yeteneği, arama tekniklerinin doğruluğu ve sitelerin kullandıkları teknolojiler bilgiye ulaşmanızı engelleyebilir. SEO uzmanları bilginin arama motorları tarafından ulaşılabilir olmasını sağlarlar.

Google'ın [kendi destek sayfasında](#) SEO uzmanlarının yaptıkları ile ilgili şu bilgiler veriliyor: "Sitenizin içeriğine ve yapısına ilişkin önerilerde bulunurlar. Teknik geliştirme önerileri getirirler. Anahtar kelime kullanımı ile ilgili çalışmalar yaparlar. Arama motorlarının sevdiği yöntemleri uygulurlar." Ayrıca, aynı yazıda bir SEO uzmanı ile çalışmak isteyenlere tavsiyeler de bulunuyor.

İnternet Operasyonları Sorumlusu

İnternet operasyonlarından sorumlu olan kişiler, kurumsal sitelerin planlamasından bakımına kadar tüm süreçlerini yönetirler.

Sitelerin tasarım/geliştirme/test ekiplerinin yönlendirilmesi, proje yönetimi, bütçe ve planlama, güvenliğin sağlanması gibi konularda çalışırlar.

MULTİMEDYA

Grafik ile ilgili işler çoğunlukla üniversitelerin güzel sanatlar fakülteleri mezunları tarafından yapılır. Ancak, yeteneği doğrultusunda bilgisayar mühendislerinin multimedya çalışmaları yapmaları sık karşılaşılan bir durum. Ayrıca oyun yapımı vb. işlerde grafik bilgisinin yanısıra mühendislik bilgisine de ihtiyaç duyuluyor. İngilizce'de Computer Graphics (CG) olarak adlandırılan bu alan hem grafik hem de animasyon konularını içinde barındırıyor.

Multimedya ya da diğer bir deyişle çokluortam grafik yanında ses ve video üzerinde çalışmaları da içeriyor. Dolayısıyla çok farklı iş alanları ve pozisyon var. Temel başlıkların yanında iş ilanlarında Flash uzmanı gibi tek bir yazılımın uzmanlığına dair pozisyonlara da bol miktarda rastlanıyor.

Indiana Üniversitesi'nin [bir makalesinde](#) multimedya konusunda farklı kategorilerde bir çok iş alanı yer almış. Bunların içinden genel sayılabilecek birkaç tanesini açıklayalım.

2D/3D Grafik Uzmanı

Web siteleri, tanıtım CD'leri, oyunlar, eğlence amaçlı yazılımlar vb. teknoloji ürünlerinde hoşumuza giden resim ve tasarımlar bu uzmanların elinden çıkar.

Hayal güçlerinin geniş olması ve yaratıcılık gibi kabiliyetler kariyer yolunda önemli kriterlerdir. Photoshop, AfterEffects, 3D Studio Max gibi bilgisayar programlarını öğrenmiş olmaları beklenir.

Animasyon Uzmanı

Çizgi filmlerde vb. izlediğimiz çoğu animasyon karakteri aslında teknik olarak çok karmaşıktır. Bir karakterin tasarlanması, hareket ettirilmesi, bir hikaye doğrultusunda farklı sahnelerin ve animasyonların oluşturulması uzman çabalar gerektirir.

Animasyon uzmanları yeteneklerini, hayal güçlerini ve bilgisayar programlarını kullanarak projeler üretirler. Yapılan işin büyüklüğüne göre ekipler halinde çalışabilirler. Bu tür mesleklerde mesai saati kavramı pek olmaz. Hatta gece daha rahat çalışabilirler. Flash, Maya, LightWave gibi bilgisayar programlarını bilmeleri gerekir.

Multimedya/Grafik Tasarımcısı

Multimedya tasarımcıları hem grafik hem de animasyon konusunda bilgi sahibidir. Ses, görüntü, animasyon, çizim, fotoğraf gibi malzemeleri kullanarak prodüksiyonlar yapar-

lar. Kullanacağı teknik araçlara ve bilgisayar programlarına en iyi şekilde hakim olmaları önemli bir özelliktir.

TV, reklam, bilişim gibi farklı sektörlerdeki firmalarda çalışabilirler. Çoğunlukla kendi işyerlerini kurarlar.

Multimedya Programcısı

Multimedya programcıları tasarımcılardan gelen bilgilere bağlı olarak, yazıdan videoya kadar bir multimedya ürününde hayati fonksiyonları yerine getirecek tüm bilgisayar programlarını yazarlar. Geliştirdikleri ürünler Internet'te, televizyonlarda, CD-DVD'lerde, kiosklerde, oyun konsollarında ya da cep telefonlarında kullanılabilir.

Yapılan projelere bağlı olarak ekip halinde çalışabilirler. Tasarımcılar, animasyon uzmanları vb. ile koordineli iş yapmaları gerekebilir.

Streaming Video Uzmanı

Internet bağlantı hızlarının artmasıyla, Internet'ten video yayıncılığı da bir işkolu haline geldi. Televizyonların Internet üzerinden yayınları, Internet televizyonları, Vlog (video günlük) siteleri, görüntülü sohbet sistemleri uzunca bir süredir boy gösteriyor.

Streaming (akan, canlı) video uzmanları bu yayınları üretmek ve kontrol etmekle sorumludur. Kaliteli ve sorunsuz bir yayın sağlamak, farklı bağlantı hızlarına göre performanslı yayın yapacak sistemleri yönetmek, daha sonra izlenmek üzere yayınları kaydetmek gibi işlerle uğraşırlar.

Sanal Gerçeklik Uzmanı

Sanal gerçeklik hem çok eski hem de çok yeni bir kavram. Gerçek dünyanın sanal bir karşılığını oluşturmak ve gerçekmiş gibi hissettirecek araçları kullanarak bu dünyayı yaşatmak olarak açıklayabiliriz. Üç boyutlu gözlükler, VRML gibi yazılımlar seneler önce-sinden vardı. Ancak yavaş Internet bağlantıları vb. sebebiyle gündemden düştü. Şimdi ise gelişen teknolojilere bağlı olarak yeniden popüler oluyor.

Son dönemde [Second Life](#) gibi sanal sosyal platformlar yaygınlaşmaya başladı. Önümüzdeki yıllarda 3D gözlük gibi araçları da kullanarak bu platformları "hissederek yaşayabileceğiz."

Sanal gerçeklik konusunda çalışanlar aslına benzer sanal dünyalar oluşturabilmek için çeşitli donanım ve yazılımları üretir, kullanır ve geliştirirler. Şu an için olmasa da gelecekte aranan bir pozisyon olacağını söyleyebiliriz.

Eğitim tasarımcısı

Eğitim alanı ile ilgili gibi görünmekle birlikte, eğitim tasarımcıları işlerinde multimedya öğelerini bol miktarda kullandıklarından bu kategori altında değerlendirmek daha doğru.

Eğitim tasarımcıları öğrenmede kullanılacak materyalleri planlayan, tasarlayan, geliştiren ve değerlendiren kişilerdir. Yeni nesil eğitim tasarımcıları ise [Eğitim tasarımcısı ne iş yapar?](#) başlıklı makalede de yazdığı gibi, bu süreçlerde teknolojiyi kullanarak bilişsel eğitim dediğimiz çok yönlü öğrenme tekniklerini kullanan materyaller tasarlar. Dolayısıyla, e-öğrenme, İnternet, multimedya alanlarında kendilerini yetiştirmeleri gerekir.

VE...

Eğitmen/Akademik kariyer

Bilgisayar mühendisleri eğitimcilik kabiliyetleri varsa zel Şirketlerde, eğitim merkezlerinde eğitim verebilirler. Ya da akademik kariyer yapmayı tercih edip üniversitede kalabilirler.

Son yıllarda özellikle sertifika eğitimi yaygınlaŐtıđı ve bilişim konusunda eğitmen aŐıđı olduğundan kolaylıkla iş bulabilirler. Bazı eğitimi verebilmek işin özel sertifikalar alınması ya da sınavlara girilmesi gerekebilir. Özel eğitim kurumlarında eğitimler akŐamları ya da haftasonlarında yođunlaŐtıđı işin ŐalıŐma saatlerini dikkate almakta fayda vardır.

Satış Uzmanı

Mühendislik eğitimi aldıktan sonra satış işi yapılır mı? [Bu yazıda](#) sorunun cevabını vermeye ŐalıŐmıŐ. Özetle, yazılım ya da Őzm satmanın diğer satış sektörlerinden ayrıldığını, teknolojik geliŐmelerin getirdiği karmaŐıklıđı en iyi mühendislerin anlatabileceğini, böylelikle yanlış bilişim yatırımlarının önüne geŐebileceđini ve verimliliğin artacağını ifade ediyor.

Satış yeteneği olan, sosyal iliŐkileri gŐl bilgisayar mühendisleri, teknik pozisyonlar yerine keyif alabilecekleri satış/pazarlama alanını düŐünebilirler.

Dokümantasyon Uzmanı/Teknik Yazar

Yazılım/Donanım rnleri ile ilgili kullanım kılavuzu, programlama kılavuzu vb. dokümanları hazırlar. Yardım dokümanlarını oluşturur. Sesli ya da görüntülü öğretici materyaller hazırlar. rnek kullanım senaryoları oluşturur. Dokümantasyon sistemi işin gerekli yazılım/donanım altyapısını planlar, yönetir ve geliştirir. Standartlara uyumu sağlar.

E-ticaret uzmanı

Elektronik ticaret gittikÇe geleneksel ticaret yöntemlerinin yerini alıyor. Bilgisayar mühendisleri de e-ticaret sistemlerinin hem altyapı hem de işleyiş kısımlarında rol alırlar. E-ticaret donanım ve yazılım altyapısının kurulması, hazırlanması ve yönetilmesi, işlem güvenliğinin sağlanması, B2B (Şirketler arası ticaret)- B2C (genel tüketicisi) vb. sistemlerin uygulanması gibi birbirinden farklı konularda uzmanlaŐabilirler.

CIO

CIO(Chief Information Officer) ya da Türkçesiyle Bilişim Direktörü, üst düzey bir yönetici pozisyonudur. [Şu yazıda](#) anlatılışıyla, CIO'lar şirketlerin bilişim vizyonunu belirler, teknoloji bütçelerini yönetir, stratejik teknoloji yatırım kararlarını verir ve yapılan yatırımların getirisini ölçer.

CIO ve sorumlulukları ile ilgili olarak Mehmet Nuri Çankaya'nın hazırladığı [su ses kaydı](#) dinlenebilir.

Girişimci/İşveren

Bilgisayar mühendisleri çoğunlukla şirketlerde uzman olarak çalışırlar. Ancak girişimciliğin önem kazandığı ve insanların aklına günde üç tane bilişim projesi geldiği bugünlerde fikirlerin bir projeye ve daha sonra şirkete dönüşmesi çok rastlanan bir durum oldu.

Ticaret ya da yöneticilik yeteneği olan mühendisler kendi firmalarını kurup hayallerini kazanca dönüştürebilirler. Aslında sadece iyi bir fikir sahibi olmak girişimcilik için yeterlidir, ama gelir elde edebilmek ve daha sonra büyüebilmek için ticaretin kurallarını bilmek gerekir.

Kendi işini kurmayı tercih eden bilgisayar mühendisleri, satıştan desteğe, ürün geliştirmeden muhasebeye kadar bütün işleri yapmak durumunda kalabilirler.